

מ"י 6233/06/15 - עלי שייך אלעיד נגד מדינת ישראל - תחנת באר-שבע

בית משפט השלום בבאר שבע

מ"י 6233-06-15 מדינת ישראל נ' שייך אלעיד

בפני כב' השופט איתי ברסלר-גונן, סגן נשיאה
מבקש עלי שייך אלעיד ע"י ב"כ עו"ד אלעד רן
נגד מדינת ישראל - תחנת באר-שבע ע"י ב"כ עו"ד שלום יפרח
משיבה

פסק דין

1. בפניי בקשה לפיצוי בגין מעצר שווא, בהתאם להוראות סעיף 38(א) בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו - 1996 [להלן: "**חוק המעצרים**"]. הבקשה הוגשה על ידי המבקש בתיק המעצר וכלויות לתיק המעצר.

רקע הדברים והמעצר

2. בתאריך 2.6.2015 בסמוך לשעה 17:25 התלוננה המתלוננת במשטרת באר שבע בגין פריצה לרכבה וגניבה של כסף מזומן ורכוש שונה השייכים לה מתוך הרכב. את הפריצה לרכב ומחסור הרכוש והכסף המזומן גילתה המתלוננת קודם לכן באותו היום בשעה 14:30.

המתלוננת מסרה בתלונתה כי כשגילתה את דבר הפריצה מיד פנתה לצפות במצלמות האבטחה של חברת "אלדן" הסמוכה וזיהתה במצלמות את המבקש כמי שפרץ לרכבה. המתלוננת ביססה חשד זה על היכרות קודמת שיש לה עם המתלון, על רקע עבודה משותפת מזה תקופה של חצי שנה במפעל מע"ש בבאר-שבע.

בעקבות תלונה זו נעצר המבקש עוד באותו יום בשעה 18:35. בחקירתו הציגו לו החוקרים את הסרטון ממצלמות האבטחה המתעד את האירוע. המבקש הכחיש את החשדות נגדו וכשצפה בסרטון טען שמדובר באדם אחר שהוא מכיר, בשם נסאר אבו כף [להלן: "**האחר**"]. בסיומה של חקירתו נערך למבקש שימוע בפני הקצין הממונה בתחנה ולאחר מכן (בשעה 22:30) הורה הקצין הממונה לעצרו בעילות מעצר של שיבוש הליכי חקירה וסיכון בטחון הציבור. למחרת הובא לבית המשפט המבקש כשהיחידה החוקרת מבקשת לעצרו למשך 6 ימים לשם המשך החקירה.

בעת הדיון בבקשת המעצר בבית המשפט אישר טוען המעצרים שלא נערך מסדר זיהוי כיוון שממילא קיימת היכרות מוקדמת בינו לבין המתלוננת, שלדבריה זיהתה אותו במצלמות האבטחה וטען עוד שיש לבצע מספר פעולות שלא ניתן לבצען כשהחשוד משוחרר.

במהלך הדיון בבקשה, צפה ובחן בית המשפט בסרטון שהציג לו נציג המשטרה וקבע כי -

"... ניתן לומר בשלב זה כי אין אפשרות לבצע זיהוי וודאי ואף לא זיהוי רחוק מוודאות, של הדמות אשר לכאורה נראית כניגשת אל הרכב שנטען שהוא הרכב של המתלוננת. ככל

שהזיהוי מתבסס על סרט אבטחה זה, הרי שיש לקבוע משכך כי מדובר בחשד סביר מינורי במיוחד ... משכך, הגעתי למסקנה כי בהעדר מסוכנות כה חמורה ובהתחשב בפעולות החקירה המבוקשות, ניתן לשחרר את המשיב בתנאים ...".

3. בית המשפט שחרר את המבקש בתנאים מגבילים אך נעתר לבקשת נציג המשטרה ועיכב ביצוע החלטתו וזאת עד ליום 4.6.2015 בשעה 11:00, לשם הגשת ערר.

בשלב זה נלקח המבקש למתקן המעצר והמשטרה המשיכה בפעולות החקירה. כפי העולה מתיק החקירה, ביום 3.6.2015 המשטרה חקרה גם את האחר (שזוהה בסרטון על ידי המבקש), וזה הכחיש את החשדות נגדו. עוד באותו היום נערך עימות בין האחר לבין המבקש, אולם בשלב זה הכחיש המבקש שקודם לכן זיהה את האחר (המוכר לו מעבודה משותפת במע"ש) בסרטון כמי שפרץ לרכב.

4. ביום 4.6.2015 הוגש ערר על החלטת השחרור [עמ"י 9425-06-15], אולם בית המשפט המחוזי לא מצא מקום להתערב בהחלטת בית משפט השלום ודחה את הערר, וזאת נוכח הבעייתיות המובנית ביכולת הזיהוי על פי דיסק האבטחה ובשים לב גם לכך שניתן להשלים את פעולות החקירה הנותרות בלא שהמבקש יהיה נתון במעצר. עוד התייחס בית המשפט לכך שהערר הוגש בסמוך לסיום שעת העיכוב ובאופן שעניינו של המבקש מתברר כשעה לאחר שהיה אמור להיות משוחרר ממעצרו.

טיעוני הצדדים בבקשה דנן והדיון בבית המשפט:

תמצית טיעוני ב"כ המבקש

5. לטענת המבקש לא היה יסוד סביר למעצרו. טענה זו תמך בא-כוחו בהחלטת בית משפט השלום שלפיה אין אפשרות לבצע זיהוי וודאי של המבקש. לצד זאת חיזק טענתו בכך שהערר שהוגש על ידי המשטרה נדחה. לטענת המבקש, הקצין הממונה ביסס את החלטתו להותירו במעצר על סמך עדותה של המתלוננת אשר צפתה בסרטון האבטחה וזיהתה בו את המבקש, וזאת על אף שהקצין הממונה בעצמו לא זיהה את המבקש בסרטון ורק הסתמך על זיהוי המתלוננת. לפיכך, נטען, שלא היה יסוד למעצר. ב"כ המבקש טען לקיומה של עילת תביעה נוספת, הנוגעת להתנהלותה של המשיבה אשר הותירה את המבקש "במעצר לא חוקי" (לטענתו) וזאת לאחר שפקע תוקף עיכוב הביצוע שניתן על ידי בית משפט השלום. טענה זו, תומך בהחלטה אשר ניתנה בערר ושם קבע בית המשפט המחוזי שהמבקש היה אמור להיות משוחרר ממעצרו כשעה. נוכח כך, טען ב"כ המבקש כי המשיבה התרשלה בכך שהמשיכה להחזיק את המבקש במעצר, דבר שגרם למבקש עוגמת נפש ופגיעה בחירותו באופן המהווה נסיבות אחרות המצדיקות מתן פיצוי.

תמצית טיעוני ב"כ המשיבה

6. לטענת ב"כ המשיבה, מדובר היה באירוע פריצה וגניבה לרכב אשר המבקש זוהה על ידי המתלוננת באמצעות סרטון האבטחה, על סמך הכרות מוקדמת עם המבקש. ב"כ המשיבה התייחס גם להמשך האירועים ולעימות שבו סתר המבקש טענת זיהוי קודמת מצדו. צוין גם שתיק החקירה נסגר מחוסר ראיות מספיקות. לטענת ב"כ המשיבה, בעת מעצרו של המבקש היו בפני הקצין הממונה די ראיות אשר הקימו את החשד הסביר לפיו

המבקש הוא זה שביצע את העבירה וכי התקיימו עילות מעצר של מסוכנות לשלום הציבור וחשש לשיבוש הליכי חקירה. את טענותיו תמך ב"כ המשיבה בהחלטות בית המשפט השלום והמחוזי לשחרור המבקש לחלופת מעצר בית מלא בפיקוח, החלטות המעידות על קיומן של עילות מעצר.

ב"כ המשיבה טען כי הקצין הממונה פעל בסבירות והחלטתו הייתה סבירה ואף אם היה ניתן לסבור אחרת גם אז לא מדובר בטעות בשיקול דעתו של הקצין הממונה וטעות שכזו כאמור, איננה רשלנית. נוכח כך, ביקש ב"כ המשיבה לדחות את הבקשה לפיצוי שבפנינו ולחייב את המבקש בתשלום הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד.

אציין כי לתגובת ב"כ המשיבה צורף תצהיר של חוקר בתחנת באר שבע, מר מאור מעתוק [להלן: "**החוקר**"].

הדיון בבית המשפט במסגרת הבקשה דנן

7. במהלך הדיון התייצב החוקר מאור שביצע את החקירה הראשונית ואת העימות בין המבקש לאחר. בנוסף, תיק החקירה הכולל את סרטון האבטחה הובא בפניי.

במהלך הדיון צפיתי בסרטון ואף אפשרתי לחוקר לצפות שוב בסרטון האבטחה במהלך עדותו. החוקר העיד כי לפני שהקצין הממונה החליט להורות על מעצרו של המבקש גם הוא צפה בסרטון. לשאלת ב"כ המבקש, האם הוא זיהה את המבקש בסרטון השיב בשלילה.

החוקר התייחס בהמשך גם לשאלות בית המשפט:

"... לשאלת בית המשפט מה היה נגד עיניו של הקצין הממונה כשהוא החליט לעצור את המבקש, אני משיב שאלו החשדות שהעלתה המתלוננת, ההיכרות שלה עם החשוד. הקצין הממונה ראה את הדיסק, הוא הגיע אליי ובנוכחותי הוא חתם. לגבי הטענות של המתלוננת, ההיכרות שלה עם החשוד, עצם העובדה שהיא ראתה אותו עם אותו תיאור בגדים שהיא מוסרת בעדות. החשוד עלה כמה פעמים איתה ברכב וראה את התיק. בנוסף לסרטון ומצלמות האבטחה, אלו הראיות שהביאו את החשוד הראשוני לעצור אותו.

כשבית המשפט שואל אותי שוב האם הקצין ראה את הסרטון, אני משיב שבוודאי. רואים אדם שמגיע לרכב, רואים בן אדם שמתעסק עם הרכב."

בסוף הדיון סיכמו הצדדים וחזרו על טיעוניהם.

הדיון העובדתי ומשפטי

8. למעשה, אין מחלוקת על העובדות כפי שהובאו לעיל ואף אין מחלוקת שלא הוגש בסופו של דבר כתב אישום נגד המבקש וכי תיק החקירה נסגר בנימוק של "חוסר ראיות מספיקות".

9. סעיף 38 בחוק המעצרים קובע כי -

38. (א) נעצר אדם ושחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא בית המשפט

שלא היה יסוד למעצר, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם,

רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו

בסכום שיקבע בית המשפט.

(ב) נעצר אדם ושחרר, ומצא בית המשפט שהמעצר היה עקב תלונת סרק שהוגשה שלא בתום לב, רשאי בית המשפט לחייב את המתלונן, לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון טענותיו לענין זה, לשלם, למי שנעצר, פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו, בסכום שיקבע בית המשפט.

(ג) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות -

(1) לענין ההליכים בבקשה לפיצוי לפי סעיף זה, בין לפני פניה לבית המשפט ובין בבית המשפט;

(2) לקבוע סכומים מרביים לפיצוי לפי סעיף קטן (א).

(ד) החלטת בית משפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור כפסק דין בפלילים.

בעניינינו, תביעת הפיצויים מבוססת על סעיף 38(א) בחוק המעצרים, והיא מכוונת כלפי התנהלות רשויות החקירה (ולא כלפי מתלונן).

10. המחלוקת בין הצדדים נסבה סביב קיומן של עילות התביעה - האם היה יסוד למעצר או שהתקיימו נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי.

בחינת העילה הראשונה - קיומו של יסוד למעצר

11. באשר לעילה הראשונה, "שלא היה יסוד למעצר", הרי שהדעה הרווחת בפסיקה היא שאת הביטוי "יסוד למעצר" יש לפרש בהקבלה לביטוי "יסוד לאשמה" שבסעיף 80 בחוק העונשין. רעיון זה קושר את הולדתו של סעיף 38 בחוק המעצרים לאחר קיומו של סעיף 80 בחוק העונשין, כהוראה שנועדה להיות בצלמה של ההוראה המוקדמת [השוו ע"פ 4466/98 **דבש נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(3) 73, 86].

כפי שהבעתי דעתי לאחרונה [בתיק מ"י 12543-01-15 **מדינת ישראל נ' אבוצעלוק ואח'** (6.12.2015) ובתיק מ"י 25956-04-15 **מדינת ישראל נ' קיעאן** (24.12.2015)], את הביטוי "לא היה יסוד למעצר" יש לבחון בשני מישורים:

במישור הראשון - הראייתי - מול אותו תובע הבוחן ראייתית את תיק החקירה ונדרש להחלטה האם להגיש כתב אישום, עומד בהקשר שלנו הקצין הממונה המורה על מעצרו של אדם ונדרש אף הוא לבסס את החלטתו - לקפח חירותו של החשוד - על הראיות שבפניו בעת החלטתו. מובן הוא כי הרף הראייתי הנדרש אינו כזה שיהיה בו כדי לבסס הרשעה. מספיק פחות מכך והרף הראייתי הנדרש הוא "חשד סביר" או "יסוד סביר לחשד" כאמור בסעיפים 23 ו-13 בחוק המעצרים.

ובמישור השני - מישור העילה: בשונה מהדרישה הראייתית הבלבדית שבסעיף 80 בחוק העונשין, מגלם בתוכו הביטוי "יסוד למעצר" גם את **קיומה של עילת מעצר**.

במילים אחרות: בחינת שיקול דעתו של הקצין הממונה תהיה לא רק בהקשר הראייתי של חומר החקירה שהיה מונח בפניו, אלא לא לפחות מכך - האם בכלל קיימת עילת מעצר.

נקל להבין זאת בדוגמא שלפנינו: נניח כי פלוני עבר עבירה של בניה ללא היתר (עבירת עוון). האם יש בהכרח מקום לעצור את פלוני לצורך המשך החקירה בעניינו? הדעה הרווחת היא שאין צורך במעצרו של פלוני לשם חקירתו בעבירה זו. פשיטא, שאין דעה זו מבוססת על היעדר ראיות אלא על היעדר עילת מעצר הקבועה בסעיף 13 בחוק

המעצרים.

12. ועוד נזכיר ונדגיש שיש להיזהר מפני "חוכמה שבדיעבד" [ע"א 5604/94 **חמד נ' מדינת ישראל**, פ"ד נח(2) 498], ונקבע כי הבחינה היא בחינה מנהלית של שיקול הדעת של הקצין הממונה שהורה על המעצר ובשים לב לראיות שהיו בפניו בעת החלטתו (ראיות קבילות ושאינן קבילות, לרבות מידע מודיעיני). גם אם לאחר מכן הופרכו חלק מאותן ראיות, או שנמצא כי מתלונן כלשהו שיקר - עדיין, בבחינה מנהלית של שיקול הדעת של הקצין הממונה בעת ההחלטה על המעצר, לא ימצא דופי, אם אכן היו אז ראיות המקימות חשד סביר לביצוע עבירה ואם היתה עילה למעצר. ועוד יובהר כי חוסר הסבירות שבפעולת הקצין הממונה או מי שעצר את החשוד צריך להיות משמעותי כדי שבית המשפט יקבע כי הדבר מצדיק פיצוי [רע"פ 4121/09 **רותם שגיא נ' מדינת ישראל** (2.3.2011)].

ועוד: חוכמה זו שבדיעבד אינה ראויה גם במקרה האחר: המשיבה לא תוכל לטעון שהתגלו מאוחר יותר ראיות שהצדיקו מלכתחילה מעצר החשוד, גם אם לא היו מלכתחילה ראיות.

הווה אומר, על בית המשפט להיכנס לנעליו של הקצין הממונה ולבחון את חומר הראיות שהיה פרוס בפניו בבואו להחליט בדבר קיומו של חשד סביר באופן שגם מקים עילת המעצר, ומבלי להביא בחשבון אפילו ראיות נוספות שנגבו בסמוך לדיון ולא היו לנגד עיני הקצין הממונה עת שגיבש החלטתו בדבר מעצרו של החשוד [ראו: ע"פ (חי') 38219-07-15 **מדינת ישראל נ' עאדל חג'אזי** (19.11.2015); להלן: "**עניין חג'אזי**".]

13. עילת התביעה תקום אם כן בהתקיים לפחות שלא היה חשד סביר לעבירה או שלא היתה עילת מעצר.

14. לאחר שעיינתי בתיק החקירה, כולל צפייה בסרטון, ושמעתי את טיעוניהם של ב"כ הצדדים ואת עדות החוקר בבית המשפט, לא מצאתי שמתקיימת עילת התביעה הראשונה (שלא היה יסוד למעצר) בעניינינו.

אפרט:

15. ראשית לעניין הראייתי -

צפיתי בסרטון ואכן מצאתי שלא היה ניתן לזהות זיהוי וודאי את המבקש. עם זאת, מדובר בזיהוי אותו לא יזמו החוקרים, ושכאמור, התרחש כאשר המתלוננת יזמה את פנייתה לחברת אלדן וביקשה מהם לאפשר לה לצפות בסרטון מצלמות האבטחה.

מעדותה בתחנת המשטרה עולה -

"... **ביקשתי לצפות המצלמות וראיתי שבחור שאני מכירה מהמקום מהמרכז השיקומי ששמו עלי לא יודעת את שם המשפחה שלו שהוא עושה עבודות שרות במקום ראיתי אותו ניגש לאוטו שלי ואחרי זמן קצר חוזר חזרה ונכנס פנימה מדפיס כרטיס ויוצא מהמקום. הוא לבש היום חולצה שחורה עם כל מיני צבעים וככה גם ראיתי אותו בצילום באלדן ... אני חושדת בעלי וברסב גם בגלל שכמה פעמים ביקשו ממני טרמפ וראו תיק שלי מתחת למושב של הנהג ...**"

העובדה שאדם כלשהו שאינו מכיר את הדמות מתקשה בזיהויו, אין משמעותה שמי שכן מכירו לא יכול לזהותה. נקבע כבר כי ניתן לקבוע זיהויו של אדם כמבצע עבירה מכוחה של היכרות מוקדמת וכי אין גם מניעה לבסס זהותו של אדם החשוד בעבירה על פי מבנה גופו, בגדיו, צורת הליכתו וכיוצ"ב סימנים מאפיינים ואפילו על פי התנהגותו [ראו לעניין זה: ע"פ 351/08 **חולי נ' מדינת ישראל** לה(3) 483; ע"פ 154/78 **פרץ נ' מדינת ישראל** לג(1), 59; ע"פ 7781/04 **פלוני נ' מדינת ישראל** (18.7.2007)].

כפי העולה מעדותה של המתלוננת, כאמור, למתלוננת ולמבקש הכרות מוקדמת והם נפגשו על בסיס יומיומי במקום עבודתם במפעל מע"ש. המתלוננת פגשה את המבקש ביום האירוע וידעה לומר כיצד התלבש ביום זה ואף זיהתה אותו גם מסרטון האבטחה לפי הלבוש. חיזוק נוסף מצאה גם בכך שהדמות שנצפתה בסרטון האבטחה חוזרת מרכבה לאחר ביצוע מעשה העבירה לכיוון מפעל מע"ש להחתמת הכרטיס.

מהראיות שהיו בפני הקצין הממונה ניתן היה ללמוד כי האדם שביצע את העבירה ידע על קיומו של תיק ורכוש נוסף ברכבה של המתלוננת. מדובר באדם שלאחר ביצוע העבירה שב למפעל מע"ש - מקום עבודתה של המתלוננת ודאג אף להחתים את כרטיס העבודה. המבקש היה לדבריו ביום האירוע במפעל מע"ש ואף העיד שחזר מהעבודה לביתו דאג להחליף בגדים. בעדותו מסר כי לבש ביום האירוע -

"... מכנס ג'ינס, חולצה חצי למעלה שחור עם כוכבים וחצי למטה לבן".

ומעדות המתלוננת עולה כי היא מזהה את המבקש ומתארת את לבושו -

"... הוא לבש היום חולצה שחורה עם כל מיני צבעים וככה גם ראיתי אותו בצילום באלדן ..."

זיהויו של חשוד יכול שייעשה בדרכים שונות, לרבות באמצעות ראיות נסיבתיות, ובענייננו גם קיומה של היכרות מוקדמת עם המבקש ומפגשים על בסיס יומיומי במקום עבודתם המשותף. העובדה שהעבירה התרחשה סמוך למקום עבודתם המשותף והדמות נצפית כחוזרת מרכבה של המתלוננת למפעל במטרה להחתים את הכרטיס, יוצר את החשד הסביר המספיק בשלב בו הקצין הממונה צריך להחליט האם להותיר המבקש במעצר ולהביאו בפני שופט על מנת להאריך מעצרו בכדי לבצע פעולות חקירה נוספות.

אציין כי גם המבקש עצמו, בהודעתו הראשונה, לא טען שלא ניתן לזהות את הדמות בסרטון, אלא להיפך: לשיטתו הוא זיהה היטב את חברו בסרטון כמי שפרץ לרכב וגנב מתוכו. עצם עובדה זו משמשת תמיכה לכך שהזיהוי עצמו, למי שמכיר את הדמות, אפשרי.

ודוק: אנו נמצאים בשלב ראשוני של חשד סביר. גם אם בסופו של דבר אין זה מספיק להרשעה מעבר לכל ספק סביר, אני מוכן לקבל שהדברים מקימים חשד סביר, וכאמור - די בכך.

16. באשר לעילת המעצר, הרי שאין לקבל את טענת ב"כ המבקש שלפיה מדובר בעבירה מינורית.

אין לקשור בהכרח בין סעיף עבירה לעילת מעצר. עילת מעצר היא עילה המנויה בחוק כעילה שכזו. למבקש עבר בעבירות רכוש ואף עבירות של פריצה לרכב וגניבה ממנו מהעת האחרונה ומכאן מסוכנותו. בנוסף, נוכח הצורך לחקור גם את גרסתו, התעוררה גם עילה של חשש לשיבוש החקירה. אין המשמעות שלא ניתן היה לאיין עילות אלו על ידי חלופה הולמת [כפי שעשה בית המשפט], אולם מכאן ועד לקביעה שלא היתה עילת מעצר - המרחק עדיין רב.

17. כאמור, הבחינה היא בחינה מנהלית ואינני סבור כי נפל פגם בשיקול דעתו של הקצין הממונה, בוודאי לא כזה המקים עילת תביעה.

בהקשר זה אין חשיבות רבה להחלטת התובע המוסמך (מאוחר יותר) שהחליט לסגור את התיק "מחוסר ראיות מספיקות".

עילת התביעה השניה - נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי

18. עילה נוספת זו היא "עילת סל". מדובר בעילה עמומה, שהיא שוירית במהותה, ונועדה להרחיב את שיקול הדעת של בית המשפט [השוו ע"פ 7826/96 רייש נ' מדינת ישראל] [פ"ד נא(1) 481, וכן ע"פ 4466/98 עמוד 6]

דבש נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3), 73.

19. בפסה"ד בעניין דבש הנ"ל סקר כב' השופט חשין את התפתחות סעיף סל זה, בהקשר של פיצוי לפי סעיף 80 בחוק העונשין [למי שזוכה במשפטו או האישום כלפיו בוטל], וחילק את הקטגוריות לבחינה לנסיבות הקשורות להליכי המשפט, נסיבות שעניינן אופי הזיכוי ונסיבות אישיות החיצוניות להליך המשפט.

קטגוריות אלו ניתן לעשות בהן שימוש, בשינויים המתחייבים, גם בהקשר של תביעת פיצויים לפי סעיף 38 בחוק המעצרים.

קטגוריה ראשונה נוגעת להליכי החקירה עצמם, ובהקשר זה יבחן בית המשפט הן את התנהלות רשויות החקירה והן את התנהלותו של החשוד. הבחינה תהיה ביחס לפעילות הבלתי תקינה של רשויות החקירה, כגון התעלמות מטענת אליבי, התנכלות לחשוד, מעורבות של שיקולים פסולים בהליך המעצר או אף העיכוב.

במקביל, יבחן בית המשפט גם את התנהלותו של החשוד עצמו ואת השפעתו על יעילות החקירה. כך למשל נקבע בע"פ 700/00 טוויל נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 450:

"התנהגותו של נאשם במהלך חקירה במשטרה או במהלך משפטו, אף היא נכללת במכלול השיקולים שיובאו לעניין החזר הוצאות ותשלום פיצויים. אדם המבקש להקים לעצמו זכות לפיצוי או לשיפוי, צריך להראות, בין היתר, כי התנהגותו שלו לא גרמה למצב שנקלע אליו בחקירתו או במשפטו ולא תרמה לו."

ראו גם רע"פ 960/99 מקמילן נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(4) 294:

"הוצאות או פיצויים עשויים להישלל מנאשמים... שנמנעו מלמסור בעוד מועד, או מלמסור בכלל, את גרסתם או ראיות שהיו בידיהם לחפותם."

קטגוריה נוספת עניינה אופן ניהול ההליך והפרוצדורה שננקטה. כך למשל מקום שבו השתתה המשטרה להביא את החשוד לדיון בבית המשפט, או כאשר השתתה בשחרורו, או כאשר למשל לא הציגה לבית המשפט את מלוא הראיות. בהקשר זה יתכן מצב שבו הקצין הממונה נמנע מלבחון את הראיות שהיו בתיק בעת החלטתו, לרבות החלטה של האחראי על החקירה לבקש הארכת מעצר נוספת. קטגוריה זו היא הרחבה מבין הקטגוריות, ועל אף הריסון הנדרש מבית המשפט והזהירות מפני "בחינה בדיעבד", עדיין אין תחליף גם לשכל הישר בבחינת קטגוריה זו.

הקטגוריה השלישית עניינה אופן סיום מעצרו של החשוד: בהקשר זה תהיה נפקות לשאלה האם החשוד שוחרר על ידי בית המשפט כשנמצא דופי של ממש בפעולת המשטרה, האם החשוד שוחרר כבר בתחנת המשטרה על ידי קצין מוסמך שהחליט להפעיל סמכותו תוך קיום ביקורת עצמית. יש לבחון גם את משך המעצר, כגורם עצמאי שיש בו כדי לפגוע (בעצם קיומו) בתחושת הצדק.

בחינת הפיצוי, חייבת לצאת מנקודת מוצא שמעבר לחישוב משך שלילת הזכות לחירות, יש לתת ביטוי לעצם המעצר, כפי שנפסק בעבר על ידי כב' השופט מ. אלון בבג"צ 5304/92 פר"ח 1992 סיוע לנפגעי חוקים ותקנות למען ישראל אחרת - עמותה נ' שר המשפטים, פ"ד מז(4), 715:

"כליאתו של אדם מאחורי סורג ובריה, ללא הסמכה מפורשת בחוק, ולו לדקה אחת, דינה כדין שלילת חירות לשעה אחת, ל-72 שעות, ולכל תקופה שהיא. אין מידה ואין שיעור לערכה ולאורכה של חירות האדם."

20. בנסיבותינו, לא מצאתי כי בתיק זה מתקיימות אותן נסיבות מיוחדות.

הטענה היחידה שראוי לשקול אותה בהקשר דנן נוגעת לכאורה לטענת ב"כ המבקש בהגשת הערר סמוך לסיום שעת עיכוב השחרור. בית משפט קמא הורה בהחלטתו ביום 3.6.2015 על עיכוב שחרור עד ליום למחרת [4.6.2015] בשעה 11:00. לטענת הסנגור הערר הוגש בסמוך לסיום שעת העיכוב ובאופן שגרם למעצר בלתי חוקי.

סעיף 55(ב) בחוק המעצרים, מורה כי יש להגיש ערר **"בהקדם האפשרי תוך התקופה שנקצבה"**. לפי פרטי "נט המשפט" הערר הוגש למזכירות בית המשפט ביום 4.6.2016 בשעה 10:15 ובהחלטת הערר, ציין בית המשפט המחוזי **"כי הודעת הערר הוגשה לשולחני בשעה 11:00"**. כך שלמעשה נוצר מצב שהערר נדון בפועל כשעה לאחר שהיה אמור המבקש להיות משוחרר ממעצרו. בהחלטה בערר התייחס בית המשפט המחוזי לטענתו של הסנגור וקבע **"בנסיבות אלה קיים טעם לטרונייתו של ב"כ המשיב על קיום הדיון רק עתה"**.

לטעמי, גם אם הושהה בירור עניינו של המבקש, הרי שהוא נכח בהיכל המשפט, הבקשה הוגשה בזמן ואין מדובר במעצר בלתי חוקי.

גם אם סבור המבקש שהיה מקום להגיש את הערר מוקדם יותר, אין מדובר "בנסיבה מיוחדת המצדיקה פיצוי" וככל שהתביעה מבוססת על עילת סל הרי שהשימוש בעילה זו צריך שתהא שמורה למקרים קיצוניים וחריגים, שתחושת הפגיעה בצדק זועקת. לא כך הוא המקרה שלפנינו.

סוף דבר

21. **משלא מצאתי קיומן של עילות תביעה, אני דוחה תביעת המבקש לפיצוי בגין מעצר שווא.**

22. בשולי הדברים אציין, כי לא מופרך בעיני שאגב הליך שכזה יפסקו הוצאות, בין לטובת התובע (אם יזכה בדיון) ובין לטובת הנתבעת (אם תידחה התביעה). יהיה בכך כדי שיזהרו שני הצדדים לעשות רק שימוש מושכל בכלי (חיוני וחיובי) זה.

עם זאת, לא מצאתי מקום במקרה זה להורות למבקש לשאת בהוצאות ההליך. השיקול העיקרי הוא באותו עיכוב בהגשת הערר, שלא היה ראוי.

זכות ערעור בתוך 45 יום לבית המשפט המחוזי

המזכירות תשלח העתק ההחלטה לצדדים ותודיע עצם קיומה לבאי-כוחם טלפונית.

ניתן היום, ז' שבט תשע"ו, 17 ינואר 2016, בהעדר הצדדים.